

Plastično igralište

Bogdanić, Jelena

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:847172>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI

Jelena Bogdanić

PLASTIČNO IGRALIŠTE

Diplomski rad

Zagreb, rujan 2021.

Nastavnički odsjek

Studijski program: Diplomski sveučilišni studij likovna kultura, smjer: nastavnički

Predmet: Kiparstvo

Mentorica: izv. prof. art. Vlasta Žanić

Komentorica: red. prof. art. Ines Krasić

“Sadašnjost predodređuju nagomilani tragovi prošlosti, a budućnost Zemlje nosit će tragove naše sadašnjosti. Dok proizvodnja plastike uništava arhive života na Zemlji, njezin otpad bit će arhiv 20. stoljeća i onoga što tek dolazi.” (Bernardette Bensaude-Vincent)

SADRŽAJ

UVOD	6
1. EKOLOGIJA, KONZUMERIZAM I PLASTIKA.....	7
2. PLASTIKA U UMJETNIČKIM ISTRAŽIVANJIMA.....	9
3. EKSPERIMENTI S PLASTIKOM.....	18
3.1. Tkanica, 2019.....	18
3.3. Nakupine, 2019./2020.....	20
3.4. Plastični herbarij, 2021.....	22
4. OD IGRE DO EKOLOŠKOG AKTIVIZMA.....	24
4.1. Igra.....	25
4.2. Plastično igralište.....	26
4.3. “Mana”.....	27
5. Popis literature i izvora.....	30

UVOD

Hiperprodukcija jednokratne plastike i njeno neadekvatno zbrinjavanje dovodi do katastrofalnog zagađenja okoliša, ugrožavanja zdravlja ljudi, biljnih i životinjskih vrsta. Umjetničko istraživanje materijala i utjecaja plastike na okoliš, ali i njenih tehnoloških i estetskih potencijala, tema je mog diplomskog istraživanja i umjetničkog rada, a motivacija za rad potreba je za reakcijom na potrošački mentalitet društva.

Plastično igralište interaktivna je prostorna instalacija sastavljena od velikog broja skulpturalnih objekata i taktika, različitih oblika i dimenzija, izrađenih topljenjem i oblikovanjem tanke, iskorištene jednokratne plastike. Instalacija je rezultat umjetničkog procesa, istraživanja materijala i njegovih svojstava kroz igru. Postav u prostoru asocira na veliko igralište, a plastični predmeti pozivaju na igru.

Svoju umjetničku praksu i radove nastale na temelju umjetničkog, diplomskog istraživanja mogu ilustrirati s nekoliko ključnih pojmova: igra, igralište, ludičnost, taktil, plastika, konzumerizam, reciklaža, prenamjena, okoliš, akcija.

1. EKOLOGIJA, KONZUMERIZAM I PLASTIKA

Ljudske djelatnosti, fenomeni i prakse koje se razvijaju nakon industrijske revolucije, poput konzumerizma, snažno utječu na prirodni okoliš. Konzumerizam se klasificira kao psihosocijalni društveni fenomen na kojega utječu različiti antropološki, kulturološki, ekonomski, povijesni politički faktori.¹ Znanost koja se bavi proučavanjem odnosa između živih organizama, njihovog okoliša i utjecaja okoliša na žive organizme naziva se ekologija.² Dijeli se na ekologiju bilja, ekologiju životinja te ekologiju čovjeka, a svaka od disciplina u dinamičnom je međuodnosu s različitim ljudskim konstruktima i sustavima, kao što su spomenuti ekonomski, politički... i posljedično, sve ugroženiji zdravstveni sustav.

*Konzumerizam ili potrošačko društvo, društvo u kojem je potrošnja došla na visoku razinu pod utjecajem suvremenih tehnologija i visoke produktivnosti rada, marketinške politike te rasta životnoga standarda. (...) Temeljni je paradoks potrošačkoga društva da se potrošnja ne usmjerava prema općemu blagostanju, socijalnoj sigurnosti i humanomu razvoju čovjeka kao kreativnoga bića, nego prema pasivnoj potrošnji kao dopuni masovne proizvodnje i visokih profita.*³ Kupujući, fizički ili virtualno, nabavljamo, gomilamo i konzumiramo proizvode i, posljedično, ekonomski podupiremo ciklus potrošnja i stvaranja otpada. Takav izrazit utjecaj ljudske aktivnosti na ekosferu poprimio je kolosalne razmjere.⁴ Neki znanstvenici i teoretičari nazivaju ga **antropocen**. Pod tim, sve prihvaćenijim pojmom, podrazumjevamo teorijsko geološko razdoblje u kojem čovjek vlada nad prirodom, direktno utječe na njene procese i posljedice. U literaturi se navodi kako je antropocen započeo prije dvjestotinjak godina, a datacija odgovara kraju industrijske revolucije, vremenu intenzivnih eksperimentima s polimernim materijalima, poliplastima.⁵

¹ Žakman-Ban, V. i Špehar Fiškuš, K. (2016). Konzumerizam – društveni fenomen i nova ovisnost. *Hum*, 11 (16), 38-65.

² ekologija. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.

³ potrošačko društvo. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <https://www.enciklopedija.hr/>

⁴ ekosfera: životni prostor. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.

⁵ polimerni materijali. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.

Poliplaste u svakodnevnom govoru nazivamo plastikom. Prije početka Drugog svjetskog rata, započinje “plastična revolucija”; 1933. godine na tržištu se pojavljuju anilinformaldehidne smole koje se koriste kao bojila, za izradu eksplozivnih naprava i brojne ostale namjene; iste godine se eksperimentira sa ureaformaldehidnom pjenom, poznatom kao PU pjenom, koja se koristi u građevinarstvu. Također, oko 1930. godine započinje proizvodnja sintetiziranog polistirena, kojega u svakodnevnom govoru zovemo stiropor te se koristi u različite svrhe. Sredinom dvadesetog stoljeća, u tvrtkama Montecatini i Bayer, počinje praktična industrijska primjena polipropilena, derivata nastalog polimerizacijom propilena, (PP) i polikarbonata.⁶

U jeku komercijalizacije, plastika je označila novo optimistično i euforično doba dinamičnog životnog standarda. Koristeći je za mnogostruke namijene, nametnuta je kao nezamjenjiv materijal za mnogobrojne produkte, poput kućanskih pomagala, izolatore, odjeću, estetske i funkcionalne surogate prirodnih materijala, igračke itd. Plastika je sveprisutna i dio je naših dnevnih rutina, htjeli mi to ili ne. Takva potrošačka praksa generira stvaranje uvijek nove plastične ambalaže i plastičnih proizvoda, a posljedično, razornom utječe na ekosustav i prirodni okoliš. Štetni plinovi koji se oslobađaju izgaranjem plastike ostavljaju trajne posljedice na respiratorni sustav, kao i na ozonski omotač. Mora i rijeke se “guše” u odbačenoj plastičnoj ambalaži, a plastične ribarske mreže u oceanima jedan su od vodećih svjetskih zagađivača. Plastika se iznimno teško ili nikako razgrađuje, mijenja svoj oblik i kemijsku strukturu, a u procesu razlaganja postaje *mikroplastika* koja ostavlja razarajuće posljedice na ljudski, biljni i životinjski svijet.

Naime, iako se plastika fotodegradira i raspada, ona se ne razgrađuje. Drugim riječima, komadići mogu biti sve manji i manji, ali ne pretvaraju se u nešto drugo. Ne odlaze. Sam molekule ostaju nedirnute i čuvaju svoj identitet. (...) Plastika, u tom smislu, predstavlja temeljnu logiku konačnosti, koja je zastrašujuća jer upućuje na nemogućnost raspadanja, povratka u sustave propadanja i ponovnog rasta. U nastojanju da izmaknemo smrti, stvorili smo sustave stvarne konačnosti koji znače gašenje mnogih oblika života.⁷

Upravo te spoznaje navode me na istraživanje utjecaja i rasprostranjenosti upotrebe plastičnih derivata i, posljedično, na umjetničko djelovanje usko povezano s tim

⁶ polimerizacija — polimerni materijali, [Hrvatska tehnička enciklopedija](#), [Leksikografski zavod Miroslav Krleža](#) © 2018

⁷ Heather Davis: *Život i smrt u antropocenu: kratka povijest plastike*, (2021.) biblioteka 0 Općenito

fenomenom. U slijedećem poglavlju navodim umjetnike koji djeluju u kontekstu antropocena, te njihove specifične umjetničke prakse i radove, komplementarne s temom mog diplomskog rada i povezanog umjetničkog istraživanja.

2. PLASTIKA U UMJETNIČKIM ISTRAŽIVANJIMA

Maarten Vanden Eynde belgijski je umjetnik koji se bavi umjetničkim istraživanjima u korelaciji s arheologijom i antropologijom. kroz svoje radove tematizira društvene fenomene koji utječu na našu ekosferu. Rastuća skulptura *Plastični greben* nastala je kao imitacija stvarnih nakupina otpada u moru. Rad je oblikovan od 1000 kilograma plastičnog otpada izvađenog iz mora.⁸

Sl.1. Maarten Vanden Eynde, *Plastični greben*, 2008.-2012.

⁸ Maarten Vanden Eynde, *Plastični greben*, 2008. - 2012.

Mary Mattingly američka je umjetnica koja obrađuje teme putovanja, doma, konzumerizma i ekologije. Svoje umjetničke akcije dokumentira i prezentira fotografijama. *Život objekata* jedan je od sedam radova iz serije *Dom i svemir*. Umjetnica je gomilala osobne predmete te ih je vezivala špagom, vukla ih je i postavljala u različite prostore, stvarajući narativ. Radovima se referira na mit o Sizifu, prevodeći ga u suvremeni kontekst hiperprodukcije i fenomena konzumerizma.⁹

Sl. 2. Mary Mattingly, *Život objekata*, 2013.

⁹ Mary Mattingly, *Dom i svemir*, 2013.

Vanja Babić je hrvatski novomedijski umjetnik. Kroz svoj rad artikulira antropološke i kulturološke teme, kao što su odnosi pojedinca i ekonomske moći i ekosfera u kontekstu antropocena. 2017. godine boravio je na rezidenciji Akademie Schloss Solitude u Stuttgartu gdje razvija istraživanje o temi otpada i recikliranja u kontekstu današnjice. Umjetnik je svoj projekt započeo istraživanjem lokacije, mapirao je kretanje i sakupljao otpad po okolnoj šumi, a kasnije ga je iskoristio u izradi instalacije. *Forest, happy birthday* sastojala se od fotodokumentacije umjetnikovog kretanja i “pronalezaka”.¹⁰ Nakon umjetničke prezentacije sav sakupljeni materijal propisno je odložen i recikliran.

Sl. 3. Vanja Babić, *Forest, happy birthday*, 2017.

¹⁰ Vanja Babić, *Forest, happy birthday*, 2017.

Dostupno na: <https://vanjababic.wordpress.com/2017/11/16/forest-happy-birthday-to-you/>

Laura Soto američka je umjetnica. Njezini radovi posjeduju optički privlačne i taktilne odlike jer kombinira različite teksture materijala s bojom i reflektirajućim materijalima i objektima.¹¹ Izdvajam seriju umjetničkih objekata u formi bilježnica za crtanje koje umjetnica sama izrađuje. Korice “bilježnica” modelirane su upotrebom različitih sintetičkih materijala, kojima dobiva zadebljane površine. Listove bilježnice oblikuje i ispunjava apstraktnim “zapisima” izvedenim u različitim likovnim tehnikama.

Sl. 4. Laura Soto, *Sketchbook*, 2018., detalj

¹¹ Laura Soto, *Sketchbook*, 2018.

Sl. 5. Laura Soto, *Sketchbook*, 2018., detalj

Sl. 6. Laura Soto, *Sketchbook*, 2018.

2016. godine na mrežnim stranicama sam naišla na video nizozemskog dizajnera **Davea Hakkensa** u kojem objašnjava kako tehnološka pomagala nisu dizajnirana da traju dugo i predlaže novi način korištenja tehnologije i ekološki pristup. *Phonebloks* je njegov projekt modularnog mobitela koji se sastavlja od personaliziranih komponenta poput *Lego* kocaka.¹² Taj me je projekt zainteresirao za autora i njegove aktivnosti u području ekološkog dizajna.

Sl. 7. Dave Hakkens, *Phonebloks*, 2013.

¹² Dave Hakkens, *Phonebloks*. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=oDAw7vW7H0c>

Projekt *Precious Plastic* iz 2013. godine hardver je otvorenog koda koji omogućava dijeljenje i dopunjavanje sadržaja na web stranici s misijom i vizijom recikliranja plastike.¹³ Na web stranici projekta Daveov tim suradnika objavljuje nacрте za mašine različitih funkcija (poput mašine za topljenje, drobljenje i oblikovanje plastične ambalaže). Svi nacрти su besplatni kao i upute za upotrebu i sastavljanje mašina. Cilj projekta je reciklirati, učiti o procesima proizvodnje, dizajna i ekološkog djelovanja i povezivati ljude sa sličnim interesima iz različitih dijelova svijeta.

Sl. 8. Fotografija mašina izrađenih u *Precious Plastic* radioni

¹³ Dave Hakkens, *Precious Plastic*. Dostupno na: <https://preciousplastic.com/>

3. EKSPERIMENTI S PLASTIKOM

Moja inicijalna fascinacija materijalom jednokratne plastike proizišla je iz promatranja nakupljanja plastične ambalaže u vlastitom kućanstvu. Prije prakse razdvajanja otpada u kontejnerima za razvrstavanje, dnevna količina otpada u našem kućanstvu sastojala se od 70% plastičnog otpada. Danas je stanje nešto drugačije, s obzirom na razvoj svijesti moje obitelji o štetnim posljedicama plastičnog otpada na okoliš, a od 2019. godine i generalno, s obzirom na europsku direktivu o suzbijanju jednokratne plastike¹⁴.

Osnovni materijal za moj umjetnički rad dugo su bile isključivo jednokratne plastične vrećice za namirnice, koje sakupljam i obrađujem nakon što su već poslužile svojoj prvotnoj namjeni, a u kasnijim radovima sve više sam upotrebljavala dostupnu industrijsku ambalažu. Sav plastični materijal kojeg koristim reciklirana je "sirovina" za umjetničke radove.

3.1. *Tkanica*, 2019

Posljednji semestar preddiplomskog studija provela sam na studentskoj razmijeni u sklopu Erasmus+ programa na Fakultetu likovnih umetnosti u Beogradu. Već tada sam počela istraživati jednokratnu plastiku kao kiparski materijal, kombinirajući je s gipsom i akrilnim bojama. Vrativši se u Zagreb sa studentske razmjene dobila sam ideju o velikom tkalačkom okviru za tkanje plastičnih vreća u *tkanicu*. Ručno tkanje je zanemarena i zapostavljena tehnika s obzirom na to da se većina tkanih materijala danas izvodi strojno. Željela sam u radu spojiti te dvije, naizgled nespojive činjenice: tehniku ručnog tkanja koja pripada prošlosti i jednokratnu plastiku, sveprisutni materijal, kao i iskazati zabrinutost i neslaganje s dominantnim trendom nemarnog trošenja resursa.

¹⁴ Direktivom Europskog Parlamenta i Vijeća o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš (5. lipnja 2019.), utemeljene su zelene prakse suzbijanja proizvodnje i potrošnje jednokratne plastike, kao i one za pravilno zbrinjavanje iste. Utjecaj direktive je vidljiv u suzbijanju konzumacije jednokratne plastike u kućanstvima, ali na većoj skali kao što su skladišta ili tvornice, praksa proizvodnje i konzumacije plastike ne stagnira.

Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0904&from=EN>

Sl. 9. *Tkanica*, 2019., izrada

Sl. 10. *Tkanica*, 2019.

3.2. Šator T - 01, 2019./2020.

Na prvoj godini diplomskog studija nastavljam istraživati materijale i tehnologiju rada so jednokratnom plastikom. U prvom semestru kroz iskustvo i praksu učim o materijalu, izrađujem gipsane kalupe za plastične odlijeve, topim je, šivam, režem i peglam. Kako se eksperimenti s gipsanim kalupima nisu pokazali uspješnima za obradu jednokratne plastike, iskušavam druge načine. Učim na vlastitim greškama, izmišljam alate i postupke. Direktno topljenje plastičnih vrećica industrijskim puhalom vrućeg zraka te brzo oblikovanje, pokazalo se kao metoda kojom najlakše mogu postići željeni čvrsti oblik od plastike. Također, peglanjem i spajanjem listova jednokratne plastike kućnom peglom na podlozi od masnog papira za pečenje, postižem svojevrсно “kolažiranje”.

Umjetnički rad Šator T - 01 nastao je motiviran idejom za stvaranjem primarne, metaforičke prostorne jedinice za život. Šator kao lako pomična nastamba, zaklon od tkanine ili bilo kojeg drugog nepromočivog materijala, jedan je od najstarijih oblika ljudske nastambe. U izlagačkom prostoru postaje metafora nestalnosti i nestabilnosti ljudskih okolnosti u današnjem vremenu. Šator T - 01 je fragilan, poluprozirni, prenosivi objekt napravljen od recikliranog, prešanog, rastopljenog i šivanog najlona koji je prethodno bio korišten za pakiranje i transport avionskih paketa i pošiljaka. Materijalom naglašavam ideju promjene, nestalnosti i pokreta.

Sl. 11. Šator T - 01, 2020., detalj

Sl. 12. Šator *T - 01*, 2020.

3.3. *Nakupine*, 2019./2020.

Tijekom eksperimentalne faze i učenja o svojstvima materijala kroz praksu, topljenjem jednokratne plastike nastaju predmeti manjih dimenzija koji svojim oblicima i strukturom nalikuju nakupinama - *taktilima*¹⁵. Podsjećaju na naslage žvakaćih guma ili plastelina u boji. Uglavnom, forme nastaju spontano, ali završna je dorada planska. Neki objekti manjih dimenzija brušeni su i rezani tračnom pilom.

Sl. 13. *Nakupine*, 2019./2020.

¹⁵ Taktil, umjetnička skulptura u raznim materijalima predviđena da se uzimlje u ruku ili dodiruje

Sl. 14. *Nakupine*, 2019./2020.

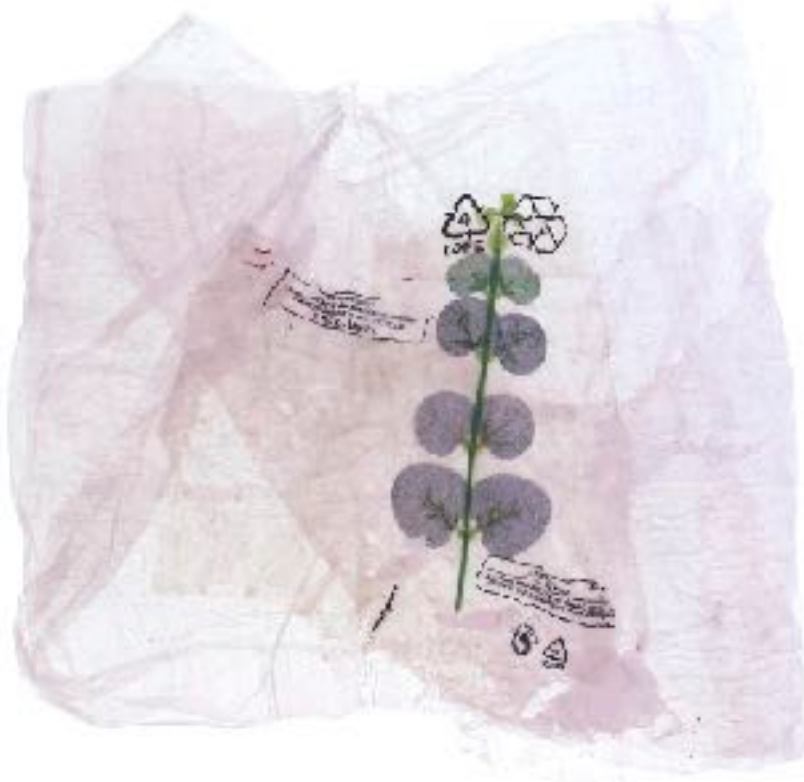
3.4. *Plastični herbarij, 2021*

Rad *Plastični herbarij* je nastao u sklopu projekta Matrice: *Botanika*. Projekt je započeo 2016. godine, pod vodstvom i mentorstvom red. prof. art. Ines Krasić, red. prof. art. Mirjana Vodopija i as. Iva Ćurić. Temelji se na edukacijsko-umjetničkom istraživanju i suradnji različitih fakulteta, umjetničkih i znanstvenih područja. Svake godine, sudionici istražuju i umjetničkim radovima reagiraju na zadanu temu, a 2020./2021. godine tema je bila *Botanika*.

Nakon iskustva predavanja, razgovora i konzultacija, kao krajnji rezultat moga umjetničkog istraživanja nastao je rad *Plastični herbarij* (Sl. 4.). Tradicionalno, praksa herbarija je postavljanje odabranih biljnih vrsta unutar tankih listova papira uz popisane relevantne podatke o biljci: karakteristike, latinski naziv, mjesta pronalaska i ime osobe koja je evidentirala biljku. Rad *Plastični herbarij* imitira praksu tradicionalnog herbarija, a plastične biljke postavljene su unutar tankih listova iskorištene plastike te su rastopljene/ ispeglane kućnom peglom. Radom ironiziram odnos suvremenog, neosvještenog potrošača prema prirodi. Činjenica je da smo sve češće okruženi jednokratnom plastičnom ambalažom nego živom prirodom

Sl. 15. *Plastični herbarij, 2021.*, Galerija SC, Zagreb

Sl. 16. *Plastični herbatij: Eukaliptus, 2021.*

3.5. 2021., 2021.

Svaki komadić višemetarske instalacije nastao je peglanjem, topljenjem, prešanjem i lijepljenjem odbačenih vrećica i industrijskih plastičnih folija. Dodatan element rada je njegov postav uz prozore i pozadinsko osvjetljenje prirodnim svjetlom. Svjetlo poništava, dodaje, otkriva i mijenja kompoziciju.

Sl. 17. 2021., 2021.

Zamisli se čovječe kako, bar na kratko, stojiš na plastičnom valu.

On te preplavljuje, on te obuzima, on te umanjuje.

Pogledaj što činiš! Neka te ne zavede šarenilo ambalaže.

4. OD IGRE DO EKOLOŠKOG AKTIVIZMA

Šarenilo, reflektivnost, taktilnost i sjaj neke su od karakteristika plastike koje me očaravaju, zavode i materijal čine privlačnim u likovnom, etetskom i kreativnom smislu. Jednokratna plastika široke primjene najvažniji je “okidač” za moje kreativne procese, ali ekološki moment, koji nije bio moj primarni motiv, postao je popratni i sveprisutni element mojih kreativnih procesa i finalnih produkata. Akcija sakupljanja upotrijebljene jednokratne plastične ambalaže je ujedno i sakupljanje materijala za rad ali i ekološka akcija.

4.1. Igra

Igraje sveprisutan, opći opis materijalne ili nematerijalne radnje, specifične za aktivnosti djece, odraslih ljudi i životinja. Značenja igre se upotpunjuju različitim oblicima verbalnih, pisanih i prostornih elemenata. Karakteriziraju je smislene radnje koje podrazumijevaju uzrok, slijed i posljedicu, odnosno promišljanje, razlog, tijek i izvedbu, a smisao proizlazi iz karaktera igre i pobude za njom. Igra je slobodan čin, čak i ako se radi o igrama natjecateljskog karaktera s materijalnim nagradama.

Postoje različite vrste igre kao i različite vrste igrača, ali možemo reći da su djeca prvi igrači. Važni elementi dječje igre su neformalnost, bezbrižnost, strast, radost i nadmetanje. Dijete ima potpunu vlast nad igrom, ono odlučuje o njenom tijeku i sadržaju. Djeca često prekidaju njezin tijek, ali lako nastavljaju dalje ili započinju sasvim nove igre. Dječja igra je dinamična. Ona je i proces učenja, a igrom dijete razvija svoje perceptivne, kognitivne i motoričke sposobnosti. Također, pojava igre razvija djetetov pojam o sebi. Kroz nju dijete spoznaje svoje afinitete, stremljenja, želje te razvija maštu. Prilikom početka igre, kod igre koja ne podrazumijeva opće dogovorena pravila, dijete preuzima ulogu kreatora i intuitivno gradi sadržaje.¹⁶ Odrasli ljudi se prisjećaju igara koje su igrali kao djeca, pa ih opisuju kao pozitivne i sretne situacije koje su se nekada dogodile, a prema kojima i dalje izražavaju simpatije. Postavlja se pitanje zašto se s nostalgijom prisjećamo igara koje su davno završile? Odgovor je upravo u inicijalnim definicijama i ključnim elementima igre; prostor slobode i element nesvjesnog učenja igru određuju uzvišenom radnjom koja stvara zadovoljstvo igrača.

¹⁶ Huizinga, Johan (1970.), *Homo ludens: o podrijetlu kulture u igri*, Zagreb, Matica hrvatska

Pojmovi igrališta, igraonice i igre najbolje opisuju moje eksperimente s oblikovanjanjem predmeta od jednokratnih plastičnih materijala. Stvaralačkom procesu pristupam kao dijete očarano igrom i igračkama, opčinjeno bojama i svojstvima, teksturama materijala i njihovim beskonačnim varijacijama. Spontanost, ludičnost, radoznalost, emocije su koje me obuzimaju tijekom rada. Materijali koje prikupljam i s kojima radim dovoljno su nepredvidljivi da proces izrade uključuje i dozvoljava zavodljive slučajnosti. Na kraju procesa, igru i zadovoljstvo pronalazim u dugotrajnim kombiniranjima različitih oblika u postavu umjetničke instalacije.

4.2. Plastično igralište

Interaktivna prostorna instalacija *Plastično igralište* alegorija je mog osobnog odnosa prema radu. Radni prostor postaje *prostor slobode* upravo kao što je igralište dječji *prostor slobode*, a moja igra postaje paradoksalna, kada se uzmu u obzir načini izrade i svojstva sirovina, iskorištenih plastičnih folija, materijala kojima oblikujem umjetničke radove. Proces oblikovanja, topljenja, utiskivanja i modeliranja skulptura u izmišljene objekte za igru dugotrajan je. Objekti koji čine instalaciju, oblikom podsjećaju na igračke, a odabirom oblika pozivam recipijenta da se “zaigraju” i naprave svoj vlastiti postav. Nedefiniranost objekata je namjerna, ona ostavlja prostor transformacijama. Moja igra je stvaranje skulpturalnih objekata i taktila koji pozivaju sudionike na igru, a interaktivna prostorna instalacija igralište je i prostor slobodnih interpretacija za posjetitelje/sudionike.

4.3. “Mana”

Umjetnički objekti koje postavljam u “igralište”, posjeduju svojevrsnu “manu” pri korištenju. Dodajući im “nemogućnost” ili “manu”, ukidam element funkcionalnosti i ugone kako bi istodobno ukazala na privlačnu zavodljivost i zastrašujuću pogubnost guste i nabijene “teške plastike“. Bojom i oblikom privlačni, a “manom” obilježeni objekti trebaju se doživjeti iskustveno. U procesu igre s takvim nezgrapnim objektom teško je ostvariti zamišljenu radnju. Dobar primjer je skulpturalni objekt Jo-jo lopta.

Izvedena po modelu igrčke, promatrača može asociirati na dječju loptu na napuhavanje koja je namijenjena za skakanje, ali ova teška, nepravilna kuglasta tvorevina s dva roga lišena je funkcije skakanja. Ima “manu” i njome možemo samo ljuljati se na mjestu.

Sl. 18. *Plastično igralište: Jo-jo lopta, 2020.*

Na kraju, mogu zaključiti da je moja igra stvaranje “teške plastike”, skulpturalnih objekata i taktila, a interaktivna prostorna instalacija Plastično igralište prostor je kreativnosti i slobodnih interpretacija za posjetitelje/sudionike koji su pozvani da svojom igrom “interveniraju” i otvore nove prostore za imaginaciju.

Sl. 19. *Plastično igralište*, 2020. postav

5. Popis literature i izvora

Dadić, Katarina (2013) "Dijete u središtu konzumerizma". *MediAnali*, vol. 7, br. 14, 97-113.

Davi, Heathers (2019) *Life & Death in the Anthropocene: A Short History of Plastic*

Hakkens, Dave. *One Army*. Dostupno na: <https://www.onearmy.earth/news/say-hi-to-one-army>,

Hakkens, Dave. *Precious Plastic*. Dostupno na: <https://preciousplastic.com/>

Huizinga, Johan (1970) *Homo ludens: o podrijetlu kulture u igri*. Preveo: Ante Stamać. Zagreb: Matica hrvatska.

Maras, Marko (2021) *Život i smrt u antropocenu: kratka povijest plastike*. Biblioteka 0 Općenito.

Marković, Slobodan i Dragović Sekulić, Sonja (2014) "Ecology Between Politics and Economy", *Informatologia*, vol. 47, br. 1, str. 46-51.

Mattingly, Mary (2013) *House and Universe*. Dostupno na: <https://marymattingly.com/html/MATTINGLYHouseUniverse.html>

Meštrović, Matko (2016) "Antropocen – kakav kraj kapitalizma?". *Socijalna ekologija*, vol. 25, br. 1-2, 191-208.

Soto, Laura (2018) *Meet and Flood*. Dostupno na: <http://lauracatherinesoto.com/new-page-1>

Tasić, Ira (2020) *Potrošačka kultura u društvu spektakla*, Završni rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija.

Vanden Eynde (2008-2012) Maarten. *Plastic Reef*. Dostupno na: https://www.maartenvandeneinde.com/?rd_research=717&lang=en

Žakman-Ban, Vladimira i Špehar Fiškuš, Katarina (2016) "Konzumerizam – društveni fenomen i nova ovisnost", *Hum*, vol. 11, br. 16, 38-65.

6. Popis ilustracija

- Sl. 1. Maarten Vanden Eynde, *Plastični greben*, 2008.-2012.
- Sl. 2. Mary Mattingly, *Život objekata*, 2013.
- Sl. 3. Vanja Babić, *Forest, happy birthday*, 2017.
- Sl. 4. Laura Soto, *Sketchbook*, 2018., detalj
- Sl. 5. Laura Soto, *Sketchbook*, 2018., detalj
- Sl. 6. Laura Soto, *Sketchbook*, 2018.
- Sl. 7. Dave Hakkens, *Phonebloks*, 2013.
- Sl. 8. Fotografija mašina izrađenih u *Precious Plastic* radionici
- Sl. 9. Jelena Bogdanić, *Tkanica*, 2019., izrada
- Sl. 10. Jelena Bogdanić, *Tkanica*, 2019.
- Sl. 11. Jelena Bogdanić, *Šator T - 01*, 2020., detalj
- Sl. 12. Jelena Bogdanić, *Šator T - 01*, 2020.
- Sl. 13. Jelena Bogdanić, *Nakupine*, 2019./2020.
- Sl. 14. Jelena Bogdanić, *Nakupine*, 2019./2020.
- Sl. 15. Jelena Bogdanić, *Plastični herbarij*, 2021., Galerija SC, Zagreb
- Sl. 16. Jelena Bogdanić, *Plastični herbatij: Eukaliptus*, 2021.
- Sl. 17. Jelena Bogdanić, *2021.*, 2021.
- Sl. 18. Jelena Bogdanić, *Plastično igralište: Jo-jo lopta*, 2020.
- Sl. 19. *Plastično igralište*, 2020. postav

